

Kvæg

Anvendte fodermidler hos danske mælkeproducenter i 2020

Græs- og majsensilage bruges af størstedelen af alle mælkeproducenter, mens andelen af sojaprodukter falder med omlægning til non-GM.

Viden om

Antal sidebesøg: 71

DMS foderkontroller viser tendenserne for kvægfoder

En opgørelse baseret på foderkontroller fra DMS har kastet lys over, hvilke fodermidler der blev brugt hos de danske mælkeproducenter i 2020. Rundt om i landet bliver der anvendt en bred vifte af forskellige fodermidler, hvor nogle er mere almindelige, mens andre kun benyttes få steder. Variationer i foderblandingerne skyldes både anvendelsen af forskellige grovfodertyper hen over vækståret og desuden udsving i priser på råvarer.

Den stigende andel af omlægning til non-GM produktion i starten af 2021 og den fremtidige udfasning af al soja hos Thise landmænd inden 2023, vil forventeligt også have indflydelse på valget af råvarer til foderrationer fremover.

Tabel 1 og 2 viser de hyppigst forekommende fodermidler for hhv. jersey og stor race i perioden januar 2020 – december 2020. Opgørelsen er fordelt på produktionstype med andel af driftsenheder, der anvender fodermidlet, samt gennemsnittet af tildelt foder for alle køer i opgørelsen, opgjort i kg tørstof pr. dag. Mængderne af tilskudsblandinger fremgår først i tabel 3, da de i tabel 1 og 2 er fordelt på enkelt fodermidlerne. Begrebet driftsenhed bruges i denne sammenhæng om en enhed i DMS, der som minimum består af en besætning jf. [Seges Software - DMS – Vejledning til bedriftsbegrebet](#).

Tilskudsblandinger og falske non-GM driftsenheder

På baggrund af statistik over råvaresammensætningen af typiske tilskudsblandinger hos en større dansk udbyder, er andelen af disse fodermidler fordelt ud i tabel 1 og 2 og mængderne af tilskudsblandingerne i alt er præsenteret i tabel 3.

Andelen af non-GM driftsenheder forventes at være falsk højt i opgørelsen for år 2020. Det skyldes, at der i dataudtrækket ikke kan skelnes mellem faktisk omlagte driftsenheder og enheder, der blot har lavet ændringen i DMS. Denne fejl forventes ikke i væsentligt omfang i fremtidige opgørelser, fordi alle Arla-leverandører skal være omlagt senest 1. juli 2021.

Grovfoder – mere majsensilage end græsensilage

Ikke overraskende viser opgørelsen, at majsensilage og kløvergræsensilage er de fodermidler, der bruges størst andel af på tværs af driftsenhederne. Set på tværs af race, så gælder det for både jersey og stor race, at majsensilage samlet set udgør en større andel af grovfoderet sammenlignet med græsensilage. De økologiske producenter anvender en lavere andel af majsensilage, mens over 95 % af de økologiske kvægbedrifter bruger kløvergræsensilage og selvfølgelig friskgræs. Det fremgår, at kun omkring 80 % af økologerne benytter frisk græs, hvilket ligger fra forventningen om 100 %. Dette skyldes, at nogle driftsenheder ikke laver foderkontroller i sommerhalvåret eller at der kan være

enheder, der har skiftet status fra konventionel til økologisk i løbet af året.

For de konventionelle non-GM- og GM-driftsenheder gælder, at majsensilage udgør omkring en tredjedel af den totale foderration, hvorimod græs- og kløvergræsensilage udgør godt en femtedel af foderrationen.

Helsæd har tidligere været brugt i større omfang, men brugen i dag er primært begrænset til de økologiske bedrifter, når man ser på mængder.

Tilskudsfodermidler – korn anvendes hos de fleste

Kaster man et blik på anvendte tilskudsfodermidler, ses det, at korn bliver brugt på størstedelen af de danske driftsenheder. De økologiske kvægbedrifter bruger dog større mængder korn sammenlignet med de konventionelle. Anvendelsen af højere andel af korn hos de økologiske bedrifter kan hænge sammen med en højere andel af hjemmedyrket korn, der bliver brugt i fodringen og desuden som stivelseskilde til kompensation for lavere andel af majsensilage.

Andre tilskudsfodermidler der bliver brugt i mange af de danske malkekvægsbedrifter, er proteinfodermidlerne - soja- og rapsprodukter. Sojaprodukterne er udbredt på tværs af race og produktionsform. Det gør sig gældende, at non-GM driftsenhederne benytter en højere andel af rapsprodukter og en reduceret andel soja-produkter.

De økologiske producenter gør i høj grad brug af kraftfoderblandinger, hvori der oftest er en vis mængde soja, hvorfor mængden af soja hos økologiske producenter er højere end tidligere noteret. Både på tværs af produktionstyper og race ses det, at tilskudsblandingerne bliver brugt i mange besætninger og her er det specielt blandingerne med lav proteinprocent, der bliver anvendt (tabel 3). Tilskudsblandingerne med høj proteinprocent findes især på de økologiske driftsenheder.

Fedt i rationen – flere bruger det

Driftsenheder, der gør brug af tilskudsfedt i rationerne, er steget siden 2014, hvor en opgørelse viste, at lige over halvdelen af alle konventionelle bedrifter med stor race benyttede tilskudsfedt. De nyeste tal viser, at på tværs af race, så bruger omkring 65-75% af alle konventionelle driftsenheder fedt i rationerne.

Opsamling: Meget grovfoder – stigning i rapsprodukter

Grovfodermidler udgør en stor andel af foderet til de danske malkekøer. Det adskiller sig ikke fra tidligere års opgørelser. En stigende brug af rapsprodukter som substitut til sojaprodukterne ses hos non-GMO driftsenheder, mens en separering af enkelt fodermidler fra tilskudsblandingerne giver et billede af en højere andel økologisk soja end forventet.

Tabel 1. Hyppigst anvendte fodermidler uden tilskudsblandinger, procentvis andel driftsenheder som anvender det og mængder af fodermidlerne i 220 danske jersey driftsenheder.

Jersey 2020	Økologisk (n = 35)		GM (n = 69)		Non-GM (n = 116)	
Fodermiddel	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof
Bærme	0	0,00	3	0,01	3	0,02
Korn	89	4,04	68	2,34	52	1,89
Ludkorn	0	0,00	25	0,38	24	0,38
Mask	0	0,00	12	0,16	24	0,32

Jersey 2020	Økologisk (n = 35)		GM (n = 69)		Non-GM (n = 116)	
Fodermiddel	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof
Mølleriprodukter	14	0,05	7	0,11	3	0,00
Palmeprodukter ²	0	0,00		0,04		0,04
Rapsprodukt	29	0,56	59	2,09	68	3,23
Sojaprodukter	46	1,58	60	1,62	46	0,81
Solsikkerprodukter ²		0,17		0,11		0,10
Hestebønner	29	0,50	0	0,00	3	0,04
Lupin	3	0,01	0	0,00	0	0,00
Ærteprodukter	26	0,37	1	0,05	5	0,05
HP-Pulp, ensilage	0	0,00	6	0,11	22	0,31
Kartoffelprodukter	3	0,01	6	0,02	0	0,00
Melasse	0	0,00	23	0,07	16	0,13
Roepiller	6	0,05	41	0,89	31	0,79
Roer	0	0,00	7	0,16	3	0,08
Frisk græs/kløvergræs	83	2,19	10	0,30	14	0,21
Græsensilage	34	0,57	32	0,67	37	0,55
Grønpiller	17	0,30	0	0,00	0	0,00
Halm	31	0,05	36	0,12	47	0,17
Helsød/helsædsensilage	54	0,73	4	0,03	3	0,04
Hø	3	0,00	4	0,01	8	0,05
Kløvergræsensilage	100	6,82	83	2,77	80	2,22
Kolbemajsensilage	0	0,00	10	0,55	0	0,34 ²
Lucernensilage	6	0,12	3	0,05	11	0,10

Jersey 2020	Økologisk (n = 35)		GM (n = 69)		Non-GM (n = 116)	
Fodermiddel	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof
Majsensilage	51	1,67	97	5,88	98	6,73
Majshelsæd, frisk	0	0,00	1	0,04	3	0,14
Mineral m. urea	0	0,00	20	0,01	35	0,03
Mineraler + vitaminer	94	0,34	97	0,48	97	0,40
Fedt	0	0,00	75	0,23	76	0,18
Vand	66	0,00	71	0,00	83	0,00
Urea	0	0,00	6	0,00	13	0,00
Total		20,13		19,28		19,36

1) Henviser til driftsenheder, der bruger fodermidlet som ren vare. Driftsenheder med fodermidlet anvendt i tilskudsblanding er ikke medregnet.

2) Fodermidlet er udelukkende fundet i kvægfoderblandingerne, hvorfor andel besætninger der benytter fodermidlet ikke er oplyst.

Tabel 2. Hyppigst anvendte fodermidler uden tilskudsblandinger, procentvis andel driftsenheder som anvender det og mængder af fodermidlerne i 1411 danske driftsenheder af stor race.

Stor race 2020	Økologisk (n = 258)		GM (n = 613)		Non-GM (n = 540)	
Fodermiddel	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof
Bærme	0	0,00	2	0,01	8	0,06
Korn	93	4,64	73	2,29	71	2,46
Ludkorn	0,4	0,01	22	0,44	27	0,48
Mask	2	0,01	0	0,00	8	0,13
Mølleriprodukter	5	0,10	4	0,02	3	0,00
Palmeprodukter ²	0	0,00		0,03		0,04
Rapsprodukt	8	0,44	70	2,34	76	3,44

Stor race 2020	Økologisk (n = 258)		GM (n = 613)		Non-GM (n = 540)	
Fodermiddel	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof
Sojaprodukter	34	1,64	78	2,07	58	1,24
Solsikkerprodukter ²		0,16	1	0,10	3	0,11
Hestebønneprodukter	19	0,65	2	0,02	2	0,02
Lupinprodukter	4	0,02	0	0,00	0	0,00
Ærteprodukter	31	0,45	2	0,04	4	0,04
Gulerødder	1	0,01	1	0,01	0	0,00
HP-pulp. Ensilage	0	0,00	3	0,05	7	0,11
Kartoffel/kartoffelpulp	3	0,01	9	0,07	9	0,07
Melasse	0	0,00	24	0,17	24	0,17
Roepiller	2	0,03	45	0,99	42	0,92
Roer	2	0,01	9	0,20	11	0,23
Frisk græs/kløvergræs	80	2,64	4	0,15	9	0,18
Græsensilage	21	0,64	28	0,86	32	0,82
Grønpiller	9	0,10	1	0,02	0	0,01
Halm	38	0,11	44	0,14	47	0,12
Helsæd/helsædsensilage	25	0,91	5	0,14	7	0,12
Hø	11	0,04	7	0,02	7	0,00
Kløvergræsensilage	98	8,63	88	4,18	92	4,24
Kolbemajs, frisk	0	0,00	1	0,00	0	0,00
Kolbemajsensilage	3	0,45	18	0,79	19	0,67
Lucernensilage	2	0,08	1	0,03	2	0,04
Majsensilage	49	1,48	98	7,76	98	7,64

Stor race 2020	Økologisk (n = 258)		GM (n = 613)		Non-GM (n = 540)	
Fodermiddel	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet ¹	Kg tørstof
Majshelsæd, frisk	1	0,02	1	0,04	2	0,03
Fedt	1	0,00	65	0,20	73	0,19
Vand	59	0,00	66	0,00	76	0,00
Urea	0	0,00	6	0,00	10	0,00
Mineraler+vitaminer	97	0,33	98	0,46	96	0,42
Mineraler m. urea	0	0,00	18	0,01	26	0,01
Total		23,61		23,66		23,62

1) Henviser til driftsenheder, der bruger fodermidlet som ren vare. Driftsenheder med fodermidlet anvendt i tilskudsblending er ikke medregnet.

2) Fodermidlet er udelukkende fundet i kvægfoderblandingerne, hvorfor andel bedrifter der benytter fodermidlet ikke er oplyst.

Tabel 3. Tilskudsblandinger benyttet på danske bedrifter i 2020, procentvis andel driftsenheder som anvender det og mængder af fodermidlerne på hhv. danske jersey og stor race bedrifter.

Fodermiddel	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet	Kg tørstof	% driftsenheder, der har brugt fodermidlet	Kg tørstof
Jersey 2020	Økologisk (n = 35)		GM (n = 69)		Non-GM (n = 116)	
Kvægfoderblanding, høj % ¹	66	1,64	32	1,32	27	0,90
Kvægfoderblanding, lav % ¹	69	2,31	61	2,12	70	2,46
Stor race 2020	Økologisk (n = 258)		GM (n = 613)		Non-GM (n = 540)	
Kvægfoderblanding, høj % ¹	58	1,41	24	0,81	25	0,84
Kvægfoderblanding, lav % ¹	67	2,33	61	2,41	64	2,59

1) Kvægfoderblandingerne indhold af enkelt fodermidler er fordelt ud i tabel 1 og 2.

Emneord

Foder og fodring

Fodring af malkekøer

Grovfoder

+3

Publiceret: 19. august 2021

Opdateret: 19. august 2021

Vil du vide mere?

Ditte Haugaard Kalms

Konsulent

SEGES

diha@seges.dk

+45 8740 5344

Støttet af

Mælkeafgiftsfonden

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

Tlf. 87 40 50 00

Fax. 87 40 50 10

Email info@seges.dk

